

KIZIL ÖLÜMÜN MASKESİ

“Kızıl Ölüm” uzun süredir kırıp geçiriyordu kenti. Hiçbir salgın böylesine öldürücü, böylesine korkunç olmamıştı. Totemi, kandi; mührüyse, kanın kızılı ve türküsü. Dayanılmaz sancılar, ansızın baş dönmeleri, sonra gözenekleri boğan bir kanamayla ölüm. Kurbanın gövdesinde, özellikle yüzünde beliren kızıl lekeler, onu dostlarının yardımından, sevgisinden yoksun bırakan hastalığın belirtileriydi. Hastalığın açığa çıkması, ilerlemesi ve bitmesi ise yarım saatlik bir işti.

Ama Prens Prospero mutluydu, yürekliydi, akıllıydı. Ülkesindeki halkın yarısı hastalıktan yokolup gidince, saraydaki şövalyelerle leydiler arasından sağlığı ve neşesi yerinde olan bin kişi çağırttı huzuruna, onlarla birlikte kale gibi bir manastıra, uzaklara çekildi. Çok büyük, çok görkemli bir yapıydı bu, Prens'in o acayip, o ince beğenisinin bir örneği. Kocaman, sağlam bir duvarla çevrilmişti. Demir kapılar gömülüydü bu duvara. Saraylılar kapılardan girdikten sonra, demirci ocakları, çekiçler getirildi ve sürgüler eritilip kapılar kapatıldı. Amaç, içerdekilerin umutsuzluk ya da çılgınlık nöbetlerine tutulup dışarı çıkmalarını, dışardan da içeri girilmesini önlemektir. Manastır, erzakla doldurulmuştu tıka basa. Bu önlemler alındıktan sonra saraylılar kolaylıkla meydan okuyabilirdi salgına. Dış dünya kendi başının çaresine baksındı. Bu zamanda yas tutmak ya da tasalanmak saçmaydı. Prens, eğlence adına, keyif adına ne varsa hepsini toplamıştı bir araya: Soytarılar vardı,

şarkıcılar vardı, balerinler, çalgıcılar vardı, güzellik vardı, şarap vardı. Bütün bunlar ve güvenlik vardı içerde. Dışardaysa, “Kızıl Ölüm”.

Manastıra çekilişinin beşinci ya da altıncı ayında, ay sonuna doğru, salgının doruğunu bulduğu sıralar Prens Prospero, konukları onuruna aklın alamayacağı kadar görkemli bir maskeli balo düzenledi.

Her türlü duyguyu kamçılayan bir baloydu bu. Ama önce size balonun verildiği salonları anlatayım. Hepsi altı salonda, bir de Prens’in özel odası. Çoğu kere bu odalar iç içedir, uzun ve kesintisiz bir görünümleri vardır; kapılar iki yana sürüldü mü her yer rahatça görülebilir. Prens’in *acayıp* şeylere olan düşkünlüğünden beklenebileceği gibi, burada durum bambaşkaydı. Bölümler öylesine karışık bir şekilde sıralanmıştı ki, bakan, ancak bir bölüğünü, belki biraz fazlasını görebiliyordu. Her on sekiz yirmi metrede bir, keskin bir dönemeç ve her dönemeçte yepyeni bir izlenim... Sağdaki ve soldaki duvarların tam ortasında uzun ve dar bir gotik pencere, odanın girintisini çıkıntısını adım adım izleyen kapalı bir geçide açılıyordu. Bu pencerelerin camları renkliydi, ama pencerenin açıldığı odanın döşemesindeki baskın renge göre değişiyordu bu renkler. Doğu uçtaki oda masmavi döşenmişti sözgelimi – camlar da canlı mavidendi. İkinci salonun süsleri, halıları erguvan rengindeydi ve burada camlar da erguvandı. Üçüncü oda baştan başa yeşildi, camları da. Dördüncü, turuncu döşenmiş, turuncu ışıklarla aydınlanmıştı, beşinci beyaz, altıncı mor. Yedinci salon ise, tavanı boydan boya kaplayıp duvarlardan aşağı sarkan kara kadiife kilimlerle kefenlenmişti; kilimler, aynı kumaştan, aynı renk bir halının üstünde kıvrımlanıyordu. Yalnız, bu odada camların rengi döşemenin rengine uymamıştı. Burada kıvrıldı camlar – koyu kan rengi. Yedi odada da şuraya buraya serpiştirilmiş, altın süs yığınlarının arasında bir tane lambaya ya da şamdana

rastlanmıyordu. Ne lamba ışığı, ne şamdan ışığı vardı bu iç içe odalarda. Ama geçidin odalara bakan bölümlerinde, her pencerenin tam karşısında, üç ayaklı demir bir sehpa üstünde bir ateş yanıyor, renkli camlardan süzülerek ışığa boğuyordu bitişikteki odayı. Ortalığı cicili bicili, acayip görüntüler kaplıyordu. Gelgelelim batıdaki kara odada, kan rengi camlardan geçip koyu döşemeye yansıyan yalaz, türkünç bir etki yapıyor ve girenlerin yüzlerine öyle çılgın bir anlam veriyordu ki, konuklardan ancak bir iki tanesi içeri adım atacak yürekliliği gösterebildi.

Yine bu odada, batıdaki duvara, dev bir fildişi saat dayanmıştı. Sarkacı sağa sola sallanırken donuk, ağır, tekdüze bir ses çıkarıyordu; yelkovan dönüp de saat başını çalacağı sırada, saatin tunç ciğerlerinden duru, tiz ve derin bir ses kopup geliyordu, tatlı, ezgi dolu bir ses; ama öyle acayip bir tonu, öyle garip bir vurgusu vardı ki bu sesin, her saat başı, orkestradaki çalgıcılar ister istemez bir an duraklayıp kulak veriyordu, valsçilerin dönmeleri de yarıda kalıyordu ve neşeli konuklar durgunlaşıyordu bir süre; saatin vuruşları birbirini izledikçe, en coşkuların sarardığı, daha yaşlı başlıların karmaşık düşüncelere, düşlere dalmışçasına ellerini alınlarından geçirdikleri gözden kaçmıyordu. Ama yankılar bir kere dinmeye görsün, hemen içten bir kahkaha sarıyordu kalabalığı; çalgıcılar birbirlerine bakıp kendi sinirliliklerini, saçmalıklarını kınarcasına gülüşüyor, saatin bir dahaki vuruşunda kesinlikle böylesi duygulara kapılmayacakları konusunda söz veriyorlardı fısıldaşarak; ne var ki altmış dakikalık süre dolunca (ki bu, uçan Zaman'ın üç bin altı yüz saniyesi demektir), saatin vuruşu yine duyuluyor, yine eski tedirginlik, eski iç titremesi, eski dalgınlık.

Bütün bunlar bir yana, gerçekten neşe dolu, görülmemiş bir şölendi bu. Prens'in beğenileri ne tuhaftı. Renkleri ve etkilerini çok iyi biliyordu. Günün sevilip tutulan kalıplarından kaçınmıştı. Tasarıları cesur ve ateşliydi; inançları barbarca

bir parıltı taşırdı. Kimilerine göre, delinin biriydi. Ama yakın adamları, onun deli olmadığına inanırdı. Buna *kesinlikle inanamamak* için onu duymak, görmek; ona dokunmak gerekiyordu.

Bu şenliğin hazırlıklarıyla kendisi ilgilenmiş, yedi odanın düzenlenmesini kendi üstlenmiş, konukların giysileriyle bile kendisi uğraşmıştı. İnanın, gerçekten groteskti maskeliler. Parlak, görkemli, şaşırtıcı, dokunaklı neler neler – *Hernani*'den bu yana görülenlerin tümü yer almıştı şenlikte. Elleri kolları uyumsuz, acayip işlevler yüklenmiş, çiçekli yapraklı arabesk figürler vardı. Ancak bir delinin hayal gücünden doğabilecek ateşli düşler vardı. Güzelden, düşkünden, *acayıpten* bir sürü iz vardı ortalıkta; korkunçtan az; iğrençten iz bile yoktu. Yedi odada, bir aşağı bir yukarı yığınla düş geziniyordu. Ve bunlar –düşler– içeri dışarı girip çıkıyor, odalardan durmamacasına renk alıyor, orkestranın çaldığı çılgın müziği kendi adımlarının yankısı sandırıyorlardı. Durun, işte kadifeli salondaki fildişi saat çalıyor! Bir an her şey durdu, saatin sesinden başka gürültü duyulmadı. Düşler, durdukları yerde dondular. Neyse, seslerin yankısı dindi –bir an sürmüştü zaten– ve şimdi kaygısız, yarı ölgün bir kahkaha yüzüyor havada, onların ardından. İşte müzik coşuyor yeniden, düşler canlanıyor, eskisinden daha büyük bir neşeyle bir o yana salınıyorlar, bir bu yana, sehpalarda ışığı süzen camlardan renk alıyorlar. Gelgelelim, odaların en batısına düşen yedinci odaya maskelilerin hiçbiri ayak basmıyor artık; çünkü gece tükenmek üzeredir ve kan rengi camlardan daha da al bir ışık sızmaktadır ve kuzguni döşeme ürkütücüdür ve her kim ki kuzguni halıya basar, onun kulağına yanı başındaki fildişi saatin vuruşu daha karışık, daha boğuk ve vurucu gelir, oysa öteki bölmelerin uzak şenliğine dalanlar böyle duymamaktadır saati.

Ama öteki bölmeler tepeleme doluydu, orada yaşamın nabızı çılgınlar gibi atıyordu. Şenliğin çalkantısı her yanı tutmuş-

tu, ta ki saat gece yarısını vurmaya başlayana kadar. O sırada, demin de söylediğim gibi müzik durdu, valsçiler yerlerinde kalakaldı; her şey eski tedirgin durgunluğuna büründü. Şimdi saat on iki kere vuracaktı, belki de bu yüzden, daha saatin son vuruşlarının son yankıları eriyip gitmeden, kalabalıktakilerin birçoğu, daha önce hiç kimsenin gözüne çarpmamış bir maskeli konuğun farkına varacak vakti buldular. Yeni konuk üstüne söylentiler önce kulaktan kulağa yayıldı, sonra kalabalıktan hoşnutsuzluk ve şaşkınlık belirtisi sayılabilecek bir homurtu, bir mırıldanma, en sonunda da korku, ürkü ve iğrenti yükseldi.

Size betimlediğim türden bir düşler ve gariplikler dünyasında sıradan biri böyle ilgi uyandıramazdı. Doğrusunu söylemek gerekirse, en akla gelmedik maskeler bile kullanılmıştı baloda, ama yeni gelen, herkesten ileri gitmiş, Prens'in geniş hoşgörüsünü bile aşmıştı. En atak kimselerin yüreklerinde bile duygu damarları görülür ara sıra. Bütün bütüne bitmiş, tükenmiş, yaşamla ölümü aynı derecede anlamsız bulanların bile alaya alamayacağı durumlar vardır. Bütün konuklar, yabancının giysilerinde ve takındığı tavırda hiçbir şakacılık, hiçbir incelik belirtisi olmadığı konusunda birleşti. Yabancı, sıska, uzun boyluydu; tepeden tırnağa bir kefene bürünmüştü. Yüzünü gizleyen maske, katılmış bir cesedi öylesine andırıyordu ki, en yakından inceleyen bile onu bir cesetten ayırt edemezdi. Yine de bütün bunları hoş karşılayabilir, hiç değilse kötüye almayabilirdi çılgınca eğlenen konuklar. Ne var ki yabancı, Kızıl Ölüm olmaya öykünmüştü. Üstü başı *kan* içindeydi – geniş alnı, yüzünün her yeri o kızıl korkuyla beneklenmişti.

Prens Prospero, gözleri bu hayalete takılınca (yabancı, oynadığı *rolün* gereklerini yerine getirmek istercesine ağır ve ciddi adımlarla dolaşıyordu valsçilerin arasında) ilk anda korkuyla, belki de tiksintiyle irkildi, ama çok geçmeden yüzü öfkeden kıpkırmızı kesildi.

Yanı başında duran saraylılara dönerek, “Kimdir bu?” diye bağırdı. “Bize bu çirkin oyunu oynamaya kim cesaret edebilir? Hemen yakalayın onu ve maskesini çıkarın, çıkarın da gün doğarken burçlardan kimi sallandıracağımızı öğrenelim!”

Prens Prospero bu sözleri söylerken doğudaki mavi odadaydı. Sesi yedi odada birden çınladı – çünkü Prens cesur, güçlü kuvvetli bir adamdı; müzik, o elini sallar sallamaz durmuştu.

Prens, birkaç soluk yüzlü saraylıyla birlikte mavi odada duruyordu. O konuşurken yanındakiler yabancıya doğru seyirtti; önce o sırada yakınlarında bulunan yabancı da kararlı ve ağır adımlarla konuşana yaklaştı; giysileriyle, davranışlarıyla çevredekilerin üstünde öyle tuhaf, öyle açıklanamaz bir korku yaratmıştı ki, hiç kimse onu yakalamaya yeltenmedi; böylece, önüne hiçbir engel çıkmadan Prens’e, aralarında bir metre kalana kadar yaklaştı ve koca kalabalık, söz birliği etmişçesine ortalığı boş bırakıp duvarlara doğru çekilirken o, baştan beri dikkati çeken ağır, ölçülü adımlarıyla, yine hiçbir engelle karşılaşmadan mavi odadan mora geçti, mordan yeşile, yeşilden turuncuya, oradan beyaza ve karaya. O anda, öfkeden ve bir anlık korkaklığın verdiği utançtan deliye dönen Prens Prospero yerinden fırladı, koşarak geçti altı odayı; peşinden kimse gelmiyordu, herkes korkudan donmuştu sanki. Prens’in elinde bir hançer vardı, gerileyen yabancıya hızla yaklaştı, bir metre kalmıştı aralarında, son bölmeye, kadife odanın bitimine ulaşan yabancı durdu ansızın, dönüp Prens’le yüz yüze geldi. Keskin bir çığlık duyuldu – parıldayan hançer kara halının üstüne düştü, derken Prens Prospero yığıldı halının üstüne. Umutsuzluktan gelen yırtıcı bir cesaretle siyah odaya atıldı şenlikçiler, fildişi saatin gölgesinde dimdik, kıpırdamadan duran yabancıyı yakaladılar, ama hırpaladıkları mezar giysilerinin, cesesi maskenin altında elle tutulur bir beden olmadığını görünce anlatılmaz bir dehşete kapıldılar.

Kızıl Ölüm'ün varlığı böylelikle açığa çıkmış oldu. Gecele-
yin bir hırsız gibi gelmişti. Ve konuklar neşelerinin kana bat-
mış şöleninde teker teker yıkıldılar, yıkıldıkları yerde öldüler.
Ve şenlikçilerin sonuncusu tükenirken, fildişi saatin yaşamı da
tükendi. Ve sehpalardaki alevler söndü. Ve Karanlık ve Çürü-
me ve Kızıl Ölüm hepsini korkunç boyunduruğuna aldı.